

Sjuksköterskeprogrammet HT 2016

Kurs: Omvårdnadsvetenskap B III, klinisk kurs, OM1415

Delkurs II Bemötande och lärande, 7,5 hp

Provkod: 0520

Datum: 2016-11-24

Tid 3 timmar

Lärare: Siv Ulla Ohlsson, Inger James

INDIVIDUELL TENTAMEN Delkurs II Bemötande och lärande, 7,5 hp

Läs noga följande instruktion till tentamen

KOD .....

Instruktion: Skriv kodnummer och sidnummer på varje skrivningspapper

OBS! Använd separat skrivningspapper för varje fråga och lägg respektive lärares frågor i en separat grön mapp, märkt med Ulla Ohlsson alt. Inger James.

Om inte varje fråga skrivs på separat skrivningspapper kan rättning fördröjas.

Skriv tydligt, otydlig text rättas inte.

Hela skrivningsunderlaget utgör sammantaget underlag för bedömningen U, G, VG

Resultatpoäng: Max 80 poäng, G = ≥ 48 poäng, VG = ≥ 72 poäng

Lärare, Ulla Ohlsson

Fråga 1 Salutogent perspektiv i undervisning (22 p)

Du arbetar som sjuksköterska på en medicinsk mottagning där du har ansvarar för att stödja patienterna i deras livsstilsförändringar, exempelvis att förändra kostvanor, börja motionera eller att sluta röka. Ni arbetar utifrån ett salutogent förhållningssätt i patientundervisningen. Du är patientansvarig sjuksköterska för Olle, en förtidspensionerad gift man i 60-årsåldern. Olle har haft två hjärtinfarkter och hans blodtryck är högt 200/100. Olle kommer på återbesök med kontroll av blodtryck, provtagning av blodfetter samt viktkontroll. Du har träffat Olle vid tre tidigare tillfällen. Olle försöker att sluta röka. Han har minskat från 15 cigaretter per dag till fem-sex cigaretter per dag. Vid förra mottagningsbesöket fokuserade ni på Olles kostvanor. Han och hans hustru träffade en dietist. Hustrun stödjer inte Olle med att förändra sina kostvanor utan fortsätter att duka fram kaffebröd till eftermiddagsfika. Därav finns risk att Olles friskfaktorer och hälsoresurser kan minska. När du håller ankomstsamtal ställer du frågor om Olles kostvanor och det sig att Olle inte varit följsam mot dietistens kostråd, eftersom han anser att allt som ”sött och gott” är otillåtet. Olle har också gått upp tre kilo i vikt på två månader. Olle ger uttryck för att det känns hopplöst och han uttrycker att han inte förstår varför han ökar i vikt. Efter samtalet tänker du att Olle har givit uttryck för begränsad känsla av sammanhang (KASAM).

1a) Vad kännetecknar ett salutogent synsätt i patientundervisning? (8p)

1b) Vad innebär friskfaktorer? (2p)

1c) Vad innebär hälsoresurser eller som det också kan benämnas generella motståndsresurser? (6p)

1d) Vad innebär att ha begränsad känsla av sammanhang (KASAM)? Motivera ditt ställningstagande? (6p)

Fråga 2 Utveckling av patientens inneboende styrka (self-efficacy) och empowerment, (13 p)

Olle i situationen ovan är i behov av att göra vissa livsstilsförändringar. När du som sjuksköterska skall stödja patienten att förändra sitt beteende/lära sig något exempelvis att börja med fysisk aktivitet krävs att patienten har vad som i kurslitteraturen benämns self-efficacy. Self-efficacy kan påverkas i positiv riktning på olika sätt och att patienten utvecklar empowerment.

2a) Vad innebär self-efficacy (2p)

2b) Ge tre förslag på hur du som sjuksköterska kan bidra till att stödja patientens utveckling av self-efficacy. Motivera varför dina tre förslag stödjer utvecklingen i positiv riktning! (6p).

2c) Vad betyder att ha empowerment? (2p)

2d) Redogör för tre aspekter/faktorer som krävs för att patienten skall kunna utveckla empowerment. (3p)

Fråga 3 Teorier om lärande, (15 p)

3a) Redogör för tre kännetecken synen på den som skall lära sig en ny färdighet eller förmåga ur ett behavioristiskt perspektiv! (3p)

3b) Redogör för en situation när behavioristisk utgångspunkt för lärande är användbart. Motivera ditt ställningstagande (3p)

3c) Redogör för tre kännetecken på lärande ur sett sociokulturellt perspektiv. (3p)

3d) Redogör för en situation när sociokulturell utgångspunkt för lärande är användbart. Motivera ditt ställningstagande (3p)

3e) Redogör för tre kännetecken synen på den som skall lära sig en ny färdighet eller förmåga ur ett kognitivistiskt perspektiv! (3p)

Lärare, Inger James (30 p)

Fråga 4 Kommunikationsperspektiv/modell

4a) Sjuksköterskan går fram till en patient och säger: *"Läkaren tar emot nu"*.

Patienten tittar upp ler och säger: *"Tack då går jag dit"*.

Vilket kommunikationsperspektiv används i exemplet? (1p)

4b) Patienten, Sven, har en handledsfraktur och kommer för att bytta sitt gips för tredje gången. Sven går fram till sjuksköterskan (som sitter ned på en stol) på mottagningen hälsar, säger sitt namn och säger. *"Ja nu är jag här igen"*.

Sjuksköterskan ler och tittar upp igenkännande, reser sig upp och vänder sig mot Sven och säger: *"Ja jag ser du har en tid bokad här. Välkommen, det är trevligt att ses igen fast omständigheterna är som de är"*.

Patienten ler och säger: *"Ja det är det"*. Lite undrande och frågande säger Sven: *"Jag skulle få välja en ny färg på gipset idag."*

Sjuksköterskan ler och säger: *"Ja just ja. Ja det ska du få göra kom så ska jag visa dig färgerna som vi har. Båda går i väg för att titta"*.

Vilket kommunikationsperspektiv används i exemplet. (1p)

4c) I det uppgiftsorienterade samtalet har vårdgivaren ansvaret för turordning det kan vara ett strukturerat samtal med ett visst mål. I början eller slutet av samtalet kan det dock förekomma annat prat och en annan kommunikationsform. Vad kallas det? (1p)

4d) Vad är syftet med denna kommunikationsform ge två exempel (d.v.s. svaret i fråga 4c)? (2p)

Beröring

5. Som sjuksköterska i vården berör vi patienten ofta. Det kan göras en uppdelning av beröring i nödvändig och icke nödvändig beröring. Den icke nödvändiga beröringen benämns också affektiv och terapeutisk beröring. Gör en kort fallbeskrivning på ett par rader

där du som sjuksköterska använder denna form av beröring. Beskriv också det som beröringen förmedlar dvs. den effekt beröringen kan tänkas ha. (5p)

I facklitteratur kan en uppdelning göras i två olika former av empati.

6 a) Vad menas med kognitiv empati? Förklara kort. (1p)

6b) Vad menas med affektiv empati? Förklara kort. (1p)

Omvårdnadsrelationen

7a. Vad menas med/ vad är innebörden i begreppet avstämning? (1p)

7b) Varför är det viktigt? (1p)

8a) Den professionella omvårdnadsrelationen karakteriseras av tre nyckelbegrepp, vilka är de? (3p).

8b) Beskriv kort innebörden i de tre begreppen. (6 p)

9. Varför är det viktigt att som sjuksköterska ha en s.k. affekt medvetenhet? (2p)

10. Du skall nu som sjuksköterska möta en patient för första gången i ett samtal.

Vad är viktigt att tänka på vad gäller den icke verbala kommunikationen/ kroppsspråket? (5p).